eneſe ſilmanägemiſt mööda aruannet ſaatnud, kuida neid õnnetumaid walmistatakſe. „Walwistajad“ wõtawad ühe poiſikeſe, nüliwad tema naha tükkaupa maha, panewad koera ehk karu naha tüklid aſemele ja kaswatawad neid ſuure oſawuſega kinni, kunni waeſe poiſikeſe keha üle ja üle karune on. Sütega häwitatakſe aega mööda heale-paelad ja õnnetumat peetakſe kõige mõistuſe häwitamiſeks aastate kaupa ühes pimedas koopas kinni. On tema ſedawiiſi metſaliſe-wiiſil ümberkäimiſe läbi kõe pooleſt metſaliſeks ſaanud, ſiis näidatakſe teda raha eeſt, kui üht metſas leitud „mets-inimeſt“. Hhiina preeſtrid olla iſeäranis oſawad ſelles „mets-inimeſte“-walmistamiſes.

Kohtumõiſtmiſed Afrika's.

Üks nuhtlus, mida Afrika rahwaſte wägiwaldſed walitſejad kõige armſamini politika-süüde päraſt oma alamate peale panewad, on „äraſöömine“, ilma pikkema protſeſſita. Kui Stanley „Keiſer“ Mteſa juures Viktoria-järwel oli, ſiis on tema üht ſeeſuguſt kohtu-otſuſt näinud. See „Keiſer“ oli ühele alamale peamehele käsku annud, üht weikemat peameeſt, kes wastapanemiſe-kahtluſe alla langenud, nenda nuhelda. See ametnik kogus ühe ſalgu ſõeawäge, langes külа peale, kus kahtluſe-alune walitſes ja juba teiſel pääwal ei olnud teda enam. Ka teiſteſt inimeſteſt ſelles külas ei jäänud keegi elama. Küla ſai maha põletatud, karjad ära aetud ja kõik laastatud, nagu oleksiwad rohutirtſu-parwed üle käinud. — Mõne Afrika rahwuskonna juures on aga ka juba midagi ſiginud, mis nagu ſeadus wälja näitab, nenda Kimburdalaſte juures Keſk-Afrika's. Arwab üks Kimburdalane, et teine temale ülekohut teinud, ſiis läheb tema oma ſuguaru peamehe juure kaebama. Kohtupääw ſaab määratud ja kohakonna wanemad mehed kohtumõiſtjateks kokku kutſutud. Kui wastaſed ei lepi, ſiis astub kohus kokku. Enne protſeſſi algamiſt piab kohtuwanematele üks kingitus, „ſuu-lahtitegemine“ toobud ſaama, lammaid, kitſi, riiet ja orjaſi. Kui ühel kohtu-käijal täit uſaldust oma asja peale ei ole, ſiis toob tema kohtuwanematele peale kingituſe „ſuu-lahtitegemiſeks“ weel ühe kingituſe „armu-andmiſeks“, mis eſimeſeſt ſuurem piab olema. Tema wõib ſiis oma „õiguſe“ peale julge olla, kui teiſel mitte üht wägewat eeſtkoſtjat ei ole. — Afrikanlaſte lihaſe ja luuſe kaswanud eba-uſu juures, et kõik õnnetuſed ja pahandused nõiduſeſt tulewad, ei wõi teiſiti olla, kui et nendanimetatud „arstirohu-mehed“, umbes need, keda meie eba-uſulaſed „targad“ nimetawad, kui asjatundjad protſeſſi juure kutſutud ſaawad.

Eesti maa-rahwa Kalender 1893, lk. 32